

- IZVEŠTAJ -

**11. RADIONICA Zajednice praktičara interne revizije (IA COP) PEM PAL MREŽE – IZRADA PRIRUČNIKA O INTERNOJ REVIZIJI
Kišinjev, Moldavija (6-7. juni 2011.)**

**12. RADIONICA IA COP PEM PAL - Obuka i sertifikacija (O i S)
Kišinjev, Moldavija (8-9. juni 2011.)**

1. Opšte informacije

Članovi Zajednice praktičara interne revizije sastali su se u Kišinjevu, Moldavija, u junu, gde su jedna za drugom održane dve radionice. Jedna je bila na temu izrade Priručnika o internoj reviziji i druga o vršenju obuke i sertifikacije. Na oba događaja IA COP se okupilo 24 učesnika iz deset zemalja PEM PAL mreže (Albanija, Jermenija, Bugarska, Hrvatska, Gruzija, Kirgistan, Moldavija, Rumunija, Rusija i Ukrajina). Uključujući eksperte, prevodioce i članove Sekretarijata PEM PAL mreže, na oba događaja je prisustvovalo 32. ljudi. Na radionici o izradi priručnika organizaciju OECD / SIGMA je predstavljao Jean-Pierre Garitte, a Joop Vrolijk je predstavljao istu organizaciju na obe radionice.

2. Ciljevi radionica o izradi Priručnika o internoj reviziji i vršenju obuke i sertifikacije

Cilj *radionice o izradi Priručnika o internoj reviziji* je bio da se učesnici detaljno upoznaju sa trenutnim stanjem u pogledu Priručnika o internoj reviziji u javnom sektoru koji trenutno postoje u zemljama PEM PAL mreže i drugim zemljama, i razmotre mogućnost izrade prvog nacrt modela Priručnika o internoj reviziji. Stručnjaci koji su imali prezentacije na radionicama su bili iz Mađarske, Bugarske i OECD / SIGMA.

Cilj *radionice o vršenju obuke i sertifikacije* je bio da se uspostavi veza između sveukupnog stečenog znanja i obuke/sertifikacije, kao i da se sveukupno stečeno znanje ugradi u sistem obuke/sertifikacije internih revizora. Radionica je bila usmerena na razvoj modela nastavnog plana obuke i prvi nacrt programa obuke za interne revizore u javnom sektoru. Tokom radionice, stručnjaci iz četiri zemlje (Moldavija, Mađarska, Hrvatska i Bugarska) predstavili su svoje programe za obuku i sertifikaciju.

3. Radionica o izradi Priručnika o internoj reviziji

3.1. *Detaljno upoznavanje sa priručnicima za internu reviziju koji trenutno postoje*

Učesnici su razgovarali o primerima iz dve države: Mađarske i Bugarske. U Mađarskoj je prvi Priručnik o internoj reviziji objavljen 2004 (revidiran 2006. i 2009). Prethodno usklađivanje zakonodavstva u oblasti javne interne finansijske kontrole i objavljivanje metodologija i smernica predstavljalo je veoma dobru osnovu za izradu priručnika. Mađarski Priručnik o internoj reviziji bi mogao da posluži kao model svim drugim zemljama. To isto važi i za bugarski Priručnik o internoj reviziji, posebno u pogledu načina na koji su strukturana poglavlja priručnika. Svako poglavlje se sastoji od kratkog uvoda, koraka za vršenje određene aktivnosti/postupla, kao i važećeg standarda koji se primenjuje. U izradi bugarskog priručnika je pomogla organizacija OECD / SIGMA.

3.2. *Izrada prvog nacрта modela priručnika o internoj reviziji*

Radeći u četiri grupe, učesnici su uradili model priručnika na osnovu prvog nacрта koji je unapred pripremljen od strane OECD / SIGMA. Svaka grupa je imala različito poglavlje (I) prva grupa 1: poglavlja 1 i 5 (osnove, unapređenje kvaliteta), (II) druga grupa: poglavlja 2 i 6 (planiranje, ljudski resursi), (III) treća grupa: poglavlja 3 i 7 (primena, alati), (IV) četvrta grupa: poglavlja 4, 8 i 9 (izveštavanje, znanje, i interakcija sa drugima).

Cilj je bio da se izradi model praktičnog uputstva o internoj reviziji, i utvrde eventualni problemi primene u praksi. Takođe je bilo planirano da se model priručnika finalizira kroz diskusiju u radnim grupama, uz smernice eksperata iz organizacije OECD / SIGMA. Sve ovo je bilo nužno da bi se mogao napraviti model priručnika koji je relevantan i primenjiv u različitim grupama zemalja. Model priručnika o internoj reviziji će biti predstavljen na oktobarskom Plenarnom sastanku Zajednice praktičara interne revizije u Ohridu, Makedonija.

3.3. *Diskusija o problemima interne revizije*

Razgovaralo se o odnosima između interne revizije, centralnog nadzornog organa i inspekcije, i u tom kontekstu o ulozi menadžmenta, i pitanju nezavisnosti interne revizije. Kada interna revizija postaje odgovorna? Kada ima samo savetodavnu ulogu i kada tpriprema izveštaje? Da li izveštaji interne revizije treba da budu dostupni javnosti? Takođe su razmenjena mišljenja o ulozi supervizije/nadzora. Ko vrši superviziju/nadzor? Da li proces supervizije/nadzora treba da bude dokumentovan? U kojoj meri supervizija/nadzor uključuje i mentorski rad?

Predložene teme za raspravu na budućim događajima: ključni indikatori učinka/rezultata (uključujući i primere), povezanost standarda INTOSAI sa priručnikom; povezivanje priručnika o internoj reviziji sa priručnikom o unutrašnjoj kontroli; priručnik o internoj reviziji za jedinice lokalne samouprave i agencije; rečnik termina; spoljna procena kvaliteta; procena rizika - pojedinačna revizija, itd.

4. **Radionica o vršenju obuke i sertifikacije za internu reviziju**

4.1. *Primeri zemalja - diskusija*

Učesnicima su predstavljena iskustva vezana za programe obuke i sertifikacije u Mađarskoj, Hrvatskoj, Bugarskoj i Moldaviji.

Profesionalna obuka za interne revizore je ključna komponenta **mađarskog** projekta Podrška jačanju mehanizama i veština u tranziciji, čiji je cilj da se poboljša efikasnost javne interne finansijske kontrole. Namera je takođe da se uspostavi Metodološki centar javne interne finansijske kontrole i da se obezbedi fleksibilna obuka (uključujući učenje na daljinu), kao i da kontinuirano učenje postane obaveza. Od 45 trenera koji su prvobitno bili izabrani, trenutno je aktivno samo 30. Treneri su plaćeni 160 evra po danu. Rukovodioci su takođe u obavezi da se obučavaju. U 2009. je organizovana samo pilot-obuka, dok je 2010. već bila godina prave obuke. Do sada je 1700 internih revizora prošlo kroz direktnu obuku, a 800 putem učenja na daljinu (e-učenje). Najveći izazovi: slabosti softvera interne revizije, veliki broj trenera je prepušten privatnom sektoru, a sada je teško naći nove trtenere, nedostatak udžbenika/literature o internoj reviziji na mađarskom jeziku.

Zakon o javnoj internoj finansijskoj kontroli (2006) je omogućio pravni okvir za program profesionalne obuke i sertifikacije u **Hrvatskoj** koji je uspostavljen maja 2010. Ovaj program je doprineo većem prihvatanju i uvažavanju revizorske profesije.

U **Bugarskoj** je kontinuirano stručno usavršavanje jedan od zahteva nacionalnih standarda za revizore. Direkcija interne kontrole se stara o usavršavanju veština predavača, predviđa godišnja poboljšanja obuke, i stalno nastoji da unapredi metode obuke. Najveći problem je pronalaženje i motivisanje predavača. Finansije su takođe jedan od problema. Od 3400 kandidata koji su polagali ispit za dodelu sertifikata, do sada je prošlo 1226.

U **Moldaviji** obuku vrši Akademija za državnu upravu (12 modula) i MF (6 modula). U toku je analiza potreba za obukom i razvoj programa stručnog usavršavanja za interne revizore. Svi treneri su praktičari, dok akademci pomažu oko razvoja materijala. Obuka je besplatna, a treneri dobijaju naknadu za svoj rad.

4.2. Problemi interne revizije - diskusija

Učesnici su razmenili stavove o dužini i obimu obuke (samo teorija, ili teorija i praksa), dužini i sadržaju ispita (procedure ispitivanja), lokalnoj sertifikaciji, troškovima modula (izrada ili kupovina gotovog paketa), organizovanju obuke (posebna institucija za obuku internih revizora ili deo vlade), naknadi za obuku osoblju CHU (npr. maksimalan broj sati mesečno), finansiranje (obezbeđivanje finansijskih sredstava), sertifikat (ovlašćenja, razvoj procedura, uloga centralne nadzorne jedinice i univerziteta).

Čini se da je odlivanje kadrova jedan od najvećih problema u svim zemljama. U tom kontekstu, učesnici su pokrenuli pitanje politike zadržavanja kadrova, kontinuiranog profesionalnog razvoja i međunarodnog priznavanja sertifikata. Pored razvoja mreže trenera zemalja PEM PAL, što je takođe bila jedna od tema, razgovaralo se i o načinu na koji se učenje na daljinu (sistem e-učenja) može učiniti isplativim. Planovi za budućnost: razvijanje modela plana obuke i nacrti programa obuke zasnovanog na znanju stečenom na radionici u Bledu (oktobar 2010).

5. Budći događaji Zajednice praktičara internih revizora

Raspored budućih događaja obuhvata:

- (i) Studijsko putovanje internih revizora Moldavije u Hrvatsku (6 – 7- oktobar 2011);
- (ii) 13. plenarni sastanak IA COP (26-28. oktobar 2011, Ohrid, Makedonija). Na dnevnom redu će biti: model priručnika interne revizije u javnom sektoru (prezentacija, diskusija, podela materijala); program obuke i sertifikacije za interne revizore u javnom sektoru; proces izveštavanja / procene revizije u Moldaviji; godišnji izveštaji interne revizije nadležnom organu (sadržaj i metodologij, transparentnost).
- (iii) 14. i 15. radna sesija u vezi izrade priručnika o internoj reviziji, obuci i sertifikaciji, u februaru / martu 2012. u Bugarskoj, nepotvrđeno;
- (iv) 16. plenarni sastanak Zajednice prakse interne revizije u junu 2012, Kirgistan, nepotvrđeno.

6. Evaluacija

Sprovedena je on-lajn anketa sa ciljem dobijanja povratnih informacija o Zajednici praktičara interne revizije u okviru PEM PAL mreže, realizaciji radionice, organizaciji i vođenju radionice, ukupnom utisku. Na anketu je odgovorilo 20 učesnika, od kojih je njih 15 dalo odgovore na svih 19 pitanja.

Ocenjujući svoje učešće na radionici, osam učesnika smatra da su bili aktivni, sedam da su bili prosečno aktivni, a dva da je njihovo učešće bilo pasivno. Na pitanje o dužini radionice, 14 učesnika smatra da je bilo dovoljno vremena, dok tri misle da je radionica suviše kratko trajala. Devet učesnika je ocenilo da je radionica ispunila njihova očekivanja, a osam smatra da su očekivanja premašena. Učesnici smatraju da su na radionici razmatrana pitanja koja su važna za njihov rad (4,6 na skali od 1-5), i da će moći da primene stečeno znanje u svom svakodnevnom radu (4,1 / 5) . Visoko su ocenjena iskustva drugih učesnika (4,7 / 5), a nivo obuke je ocenjen kao odgovarajući (4,5 / 5). Bilo je dovoljno vremena za diskusiju o glavnim temama radionice (4,1 / 5).

7. Troškovi organizovanja događaja (troškovi usluga Sekretarijata nisu uključeni (plate zaposlenih).

	Prevoz	Smeštaj	Prevođenje/Moderiranje	Ostalo	Ukupno
Dolari	17.492	21.793	6.442	764	46.491
Evri	12.254	15.266	4.513	535	32.568